

กิจกรรมที่ 2 โวหารการเขียนร้อยแก้ว

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านร้อยแก้วที่กำหนดให้แล้วเลือกกว่าเป็นโวหารการเขียนชนิดใด

1. ตามถนนหนทาง ท่าเรือ และสถานที่สาธารณะในเมืองสิงคโปร์ มีเชลยทหารญี่ปุ่นถูกเกณฑ์ไปทำงานโยธาเป็นกลุ่มๆ ทั่วไปหมด ทุกคนอยู่ในสภาพผู้แพ้ คือ หงอยเหงาเศร้าซึมและส่วนใหญ่จะมีร่างกายซูบผอม ทุกคนไม่สวมเสื้อ นุ่งแต่กางเกงขาสั้นสีเทา สวมหมวกทหาร ที่หน้าหมวกมีเครื่องหมายแสดงยศ พ่อเห็นเชลยเหล่านั้นทำงานตากแดดจนเนื้อตัวไหม้เกรียม น่าเวทนาจริงๆ ญี่ปุ่นเป็นชาติที่อยู่ในกรอบวินัยอย่างเข้มงวด เมื่อเป็นฝ่ายแพ้ก็นยอมแพ้อย่าง “ศิโรราบ” แต่เท่าที่พ่อได้ยินจากคนทั่วไปในประเทศที่ญี่ปุ่นเข้าไปยึดครอง เช่น พม่า มลายา ขวาสุมาตรา ตลอดจนสิงคโปร์ เอง เวลาเป็นฝ่ายชนะ ญี่ปุ่นก็กำเริบเสิบสานแสดงอำนาจบาตรใหญ่ไม่ใช่เล่นเหมือนกัน”

(ชีวิตที่เลือกไม่ได้ : กรุณา กุศลาสัย)

ตอบ

2. “ตั้งแต่จำความได้ สิ่งที่ผมเห็นจนเจนตาในห้องพ่อก็คือกระบี่ยาวเล่มหนึ่ง ฝักทำด้วยเงิน เดิมเคยมีปลอกกำมะหยี่สีแดงหุ้มอยู่ แต่ตอนหลังเมื่อถูกตัวสามง่ามกินจนพรุน พ่อก็ถอดผ้าหุ้มทิ้ง เหลือแต่ฝักเงินเกลี้ยงๆ ด้ามกระบี่นี้มีกระบี่บังสลับกลดลาย ติดตราอาร์มแผ่นดินตรงหัวเป็นรูปหัวช้างสวยงาม ที่จับเป็นหนังสือขาวซากๆ อย่างที่เรียกว่าหนังกระเบนคันเส้นเงินเป็นข้อๆ ทาให้จับถนัดมือเมื่อชักกระบี่ออกจากฝัก จะเห็นตัวกระบี่ทำด้วยเหล็กเนื้อดีเป็นเงาปลาบ มีลวดลายนกกฟรังคร่ำๆ น่าเกรงขาม”

(เด็กชายมะลิวัลย์ ประภัสสร เสวิกุล)

ตอบ

3. “ความรักของฉันจะเปรียบด้วยสิดอกไม้ใดๆ ไม่ได้เพราะฉันได้ยินกล่าวกันว่าความรักที่แท้จริงไม่ใช่สีแดง ย่อมมีสีดั่งสีนิลเหมือนดั่งสีศอพระคิเว เมื่อทรงดื่มพิษภัยเพื่อรักษาโลกไว้ให้พ้นภัย ความรักที่แท้จริงต้องสามารถต้านทานพิษแห่งชีวิต และต้องเต็มใจยอมลิ้มรสที่ขมขื่นที่สุด เพื่อเสียสละให้ผู้ที่เรารักคงชีพอยู่และเพราะด้วยความขมขื่นที่สุดนี้ ความรักย่อมเต็มใจเลือกเอาสีนิล คือ ความขื่นขมไว้ ดีกว่าจะเลือกเอาสีอื่น คือมุ่งแต่จะหาความบันเทิงสุขอย่างเดียว”

(กามนิต : เสฐียร โกเศศและนาคะประทีป)

ตอบ

4. “อากาศยามเช้าในสวนของคฤหาสน์ดินทราย ดุสดใส ฝีเสื้อแสนสวย กรีดปีกกระยับในสายแดดอ่อนยามเช้า จากดอกหนึ่งไปที่ดอกไม้นานาพันธุ์อีกหลายๆ ดอก สีของกุหลาบปักกิ่ง แดงสดสว่างจาดัดกับสีเขียวสดของสนามหญา ปรกายของน้ำค้างต้องแดดวาววับราวกับอัญมณีเรียงรายอยู่บนพื้นสนาม”

(ขอยเดียวกัน : วาณิช จรุงกิจอนันต์)

ตอบ

5. “อำนาจความสัจเป็นอำนาจที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่เพียงแต่จับหัวใจคน แม้แต่สัตว์ก็ยังมีความรู้สึกในความสัจซื่อ เมื่อกวณอุตายแล้ว น้าของกวณูกก็ไม่ยอมกินหญ้ากินน้ำ และตายตามเจ้าของไปในไม่ช้า ไม่ยอมให้หลังของมันสัมผัสกับผู้อื่นนอกจากนายของมัน”

(สามก๊ก : เจ้าพระยาพระคลังหน)

ตอบ

6. “คนเราต้องเอาอย่างมดอย่าไปเอาอย่างหนอน เพราะมดนั้นถึงมันจะตัวเล็กนิดเดียวแต่ก็ขยันขันแข็ง สามารถลากเหยื่อชิ้นใหญ่ๆ ได้สบาย แต่ถึงกระนั้นมันก็กลับกินอาหารแต่น้อยจนเฒ่าคอดกั้ว ผิดกันกับหนอน ซึ่งเกียจคร้านเอาแต่กินทั้งวันโดยไม่ทำงานทำการอะไรจนตัวอ้วนอ้วน ผลสุดท้ายก็กลายเป็นเหยื่ออันโอชะของนกของปลา”

(ลอตลายมังกร : ประภัสสร เสวิกุล)

ตอบ

7. “เราคิดว่าทุกคนที่เกิดมาอย่างไม่มีอะไรติดตัวมาเลย แม้แต่ผ้าถุงผ้าห่มสักผืนหนึ่งเวลาจากไปก็นำเอาไปไม่ได้ จะเป็นทรัพย์สินสมบัติใดๆ ที่ใกล้ชิดที่สุดก็ต้องฝังหรือเผาเปลี่ยนสภาพไป เมื่อฐานะที่แท้จริงของมนุษย์คือการไม่อาจถือกรรมสิทธิ์ในอะไรเลยไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือชีวิตเลือดเนื้อของตนเช่นนี้ การที่เราจะมานั่งเศร้าโศกกับสิ่งที่เราไม่สามารถจะมีสิทธิ์ครอบครองได้จริงจางั้น จะต่างอะไรกับคนที่เวียนจิตใจเมื่ออาทิตยขึ้น และเสียใจเมื่ออาทิตยตกซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่ทุกเมื่อเชิวัน”

(เชิงผาหิมพานต์ : สุชีพ ปุญญานุภาพ)

ตอบ

8. “ถ้าไม่มีคุณธรรมเป็นสิ่งจรรโลงจิตใจ คนเราก็ไม่แตกต่างไปจากสัตว์ป่า เราคงจะฉกฉวยแย่งชิงสิ่งที่เราอยากได้โดยไม่คำนึงถึงว่าสิ่งนั้นจะมีใครเป็นเจ้าของครอบครองอยู่แล้วหรือไม่ ผู้ใหญ่ก็ข่มเหงรังแกผู้น้อย หรือคนที่อ่อนแอกว่าตามอำเภอใจ ลูกหลานจะดูหมิ่นดูแคลนพ่อแม่ที่แก่เฒ่าให้ได้รับความทุกข์ยาก ร้อนใจ”

(ลอตลายมังกร : ประภัสสร เสวิกุล)

ตอบ

9. “อันว่าแก้วกระจกรวมอยู่กับสุวรรณ ย่อมได้แสงจับเป็นเลื่อมพรายคล้ายมรกตผู้ที่โง่เขลา แม้ได้อยู่ใกล้นักปราชญ์ ก็อาจเป็นคนเฉลียวฉลาดได้ฉับเดียวกัน”

(ทิโตปเทศ : เสฐียร โกเศศ และนาคะประทีป)

ตอบ

10. “อันว่านายช่างผู้เชี่ยวชาญ ก่อสร้างปราสาทมโหฬาร ย่อมเพิ่มรูปศิลา จำหลักไว้ในที่สมควรตามท านองมิใช่จะเป็นเครื่องประดับเท่านั้น แต่ยังใช้ประโยชน์รองรับหรือค้ำจุนที่บางแห่งนั้นไว้ด้วย ข้อความนี้อุปมาฉันใดพระศาสนาในบางคราวย่อมทรงชักเอาเรือเปรียบเทียบเป็น ภาวจิตที่น่าฟัง และเหมาะสมด้วยกาลสมัยขึ้นแสดงก็อุปมาฉันเดียวกัน”

(กามนิต : เสฐียร โกเศศและนาคะประทีป)

ตอบ

11. อันว่าแก้วกระจก ถ้าอยู่ใกล้สุวรรณย่อมได้แสงจับเป็นเลื่อมพรายคล้ายมรกต ผู้ที่โง่เขลาแม้ได้อยู่ในสมาคมปราชญ์ก็อาจเป็นคนเฉลียวฉลาดได้”

เสฐียรโกเศศ – นาคะประทีป ทิโตปเทศ

ตอบ

12. “ เรื่องกินหมากนั้นไม่ใช่ของไทยมาแต่เดิม ชาตีกินหมากก็มีในแขกอินเดีย แขกชวา มลายู และชาติอื่น ๆ ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของเราตลอดไปจนถึงจีน ที่เห็นกินหมากกันมากก็จีนชาวแต้จิ๋ว ถัดมาก็จีนฮกเกี้ยนและจีนที่มีอาชีพทำนาทำสวน ชาติอื่น ๆ นอกนี้ไม่มีกิน อยากจะรู้ว่าใครเป็นเหตุของการกินหมาก สาวไปสาวมา เรื่องไปตกอยู่กับอินเดียเพราะสุครุฑที่เป็นผู้แต่งตำราแพทย์ของอินเดียและเป็นผู้กล่าวถึงการกินหมากว่าดีเป็นผู้มีอายุอยู่ในรุ่นปลายศตวรรษที่ ๘ แห่งคริสต์ศักราช คือล่วงมาได้พันกว่าปี ดังนั้นพอจะเชื่อได้ว่าอินเดียเป็นต้นเหตุของการกินหมาก

กินหมาก-เสถียรโกเศศ

ตอบ

13. “อันบุคคลที่เป็นคนใหญ่คนโต เป็นคนเดินหน้าของปวงชน พาประเทศไปข้างหน้าต้องเป็นคนที่รู้จักปกครองตน รู้จักปกครองคน รู้จักปกครองงาน งานจึงจะเรียบร้อย และบุคคลประเภทที่ทำงานเพื่อส่วนรวมนั้น ขอให้เข้าใจว่าตนมิใช่ของตนเสียแล้ว ตนของตนไม่มี มีแต่ชีวิตที่ดำรงอยู่เพื่อคนอื่น เพื่องาน เพื่อหมู่คณะเท่านั้น ความคิดอันใดที่เข้าข้างตัว มีกิเลสในตัว ความคิดแบบนั้นใช้ไม่ได้เป็นความคิดที่จะทำลายตน ทำลายงานให้ตกต่ำ อายายอมฟังและทำตามความคิดเห็นแบบนั้นเป็นอันขาด คนในสมัยก่อนเขาเห็นความสำคัญของ เรื่องนี้จึงได้บัญญัติกฎเกณฑ์ไว้สำหรับบุคคลที่จะเป็นหัวหน้าเขา เพราะการทำพลาดของหัวหน้านั้นคือ การทำลายมิใช่เพียงตัวเอง หากแต่เป็นการทำลายงาน ทำลายประเทศชาติ ให้ย่อยยับไปด้วย ผู้เป็นหัวหน้าจึงเคารพธรรม มีธรรมเป็นหลักใจอยู่เสมอ ทั้งไม่ได้”

ภิกขุปัญญานันทะ เตือนใจ

ตอบ

14. “การที่จะเรียนวิชาได้ด้วยวิธีใดนั้นไม่สำคัญ ข้อสำคัญอยู่กับตัวผู้เรียนต่างหาก เปรียบเหมือนดวงกวางจะดองน้ำส้มฝรั่งก็ได้ ดองด้วยน้ำกระเทียมก็ได้ เมื่อดองแล้วก็อร่อยทั้งสองอย่าง ข้อสำคัญคือดวงกวางที่เอาลงดองจะต้องเป็นดวงกวางที่ยังไม่เน่า ถ้าเน่าเสียแล้วจะดองด้วยน้ำกระเทียม หรือน้ำส้มขวดละด่าสิ่ง มันก็ไม่เป็นสทั้งนั้น บุคคลที่สืบเสาะรำเรียนวิชาเหมือนดวงกวางดอง ถ้านิสัยใจคอมันเน่าเสียแล้วถึงจะรำเรียนด้วยวิธีการใด มันก็คงเป็นเรื่องทั้งสิ้น

ตอบ

15. ท้าวราวป่าสัจตเรียบจนน่ากลัว เขาไม่กล้า แม้แต่จะขยับตัวไถ่ยุ้ง ที่บินหวู่หรืออยู่ข้างหู ก่อนที่จะเกาะกัดและกินเลือดของเขาจนเกินอึด ด้วยเกรงว่า เสียงขยับตัวเพียงแตรกเดียวอาจทำให้เจ้าลายพาดกลอนตัวใหญ่นั้นกระโจนเข้ามาขย้ำเขาภายในพริบตา

ตอบ

16. “กล่าวการเลือกคู่ ชายโดยมากมักใช้ตาเป็นเครื่องจูงใจ ถ้าตาเห็นงามใจก็มักจะชวนให้เห็นดีไปด้วย การเห็นดังนั้นก็ควรแล้ว เพราะความไม่จำเริญตาเป็นสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา แม้สาวบางคนเมื่อเข้าปะปนในภาพความงามของโลก ก็ทำให้ภาพนั้นเสียเหมือนหมึกหกรด ผลการแต่งงานกับ แม่หมึกหกนั้น กล่าวได้ว่า ขึ้นต้นไม่ดี เสียเปรียบเหมือนม้าแข่งที่โง่งเวลาออก ต่อไปภายหน้าสามีอาจเห็นความงามเป็นข้อไม่สำคัญแลมีความชื่นชมในภรรยาของตน เพราะแม่หมึกหกเป็นคนบำรุงความสุขดีก็เป็นได้ แต่ความข้อนั้นไม่แก้ข้อที่ว่าด้วยความไม่จำเริญตา”

น.ม.ส. จดหมายจากวางหรั่ง

ตอบ

17. แสงไฟ แสงอาทิตย์เป็นเพียงแสงสว่าง ที่ทำให้ตามองเห็นโลก ส่วนปัญญาเป็นแสง สว่างทางวิญญาณช่วยให้แลเห็นธรรม เห็นทั้งโลกียธรรม และโลกุตระธรรม ด้วยเหตุนี้พุทธภาษิตจึงกล่าวว่า “ นตถิ ปัญญา สมาอาภา ” กล่าวคือแสงสว่างใดเสมอด้วยปัญญาไม่มี

ตอบ

18. ศิลปินหรือผู้สร้างศิลปะก็คือหน่วยหนึ่งของสังคม ที่สำคัญได้แก่กลไกทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ การต่อสู้กับอิทธิพลดังกล่าวเป็นเรื่องซับซ้อนใหญ่โต เป็นต้นว่า ศิลปินและนักเขียนมีขอบข่าย แห่งเสรีภาพได้แค่ไหน เมื่อผู้ผลิตงานศิลปะจำเป็นต้องยังชีพจากผลงานของเขาด้วย เขาก็จะมีทางแก้ปัญหาปากท้องของตัวเองอย่างไร โดยเฉพาะในสังคมแบบทุนนิยม นอกจากนี้ ปัญหาสำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือ เมื่อศิลปะเป็นงานที่เสนอแก่สาธารณชนในแง่การค้า ปฏิบัติสำคัญยิ่งของศิลปะเพื่อชีวิตน่าจะมีใช้ศิลปะเพื่องานศิลปะ แต่เป็นศิลปะสุกเอาเผากินซึ่งมุ่งมอมเมา ประชาชนให้หนีจากความเป็นจริงของชีวิตมาสู่โลกของกามารมณ์ หรือเรื่องตื้นตื้นหรือหัวเราะซึ่งขายดี ติดตลาดและแพร่หลายในหมู่ประชาชน

(ณรงค์ จันทรเรือง : ศิลปะเพื่อชาติ)

ตอบ

19. เขาใช้แขนยันพื้นดิน อาการเหนื่อยอ่อน กลืนน้ำฝนบนใบหญ้าและกลืนไอน์ดินโชนเข้าจุมูกวบบหวิว อยากให้มีใครซักคนผ่านมาพบ เพื่อพาเขากลับไปหาหมอในหมู่บ้าน มดหลายตัวเดินสวนขวบนผ่านไปมา มันไม่มีทีท่าจะสนใจเขาเลยแม้แต่หน่อย เขามองดูมันอย่างเลื่อนลอยทำไมมัน จึงเฉยเมยกับฉัน มันคงรู้แน่ ฉันอยากให้มันเป็นคนจริง ๆ ฉันจะต้องกลับบ้านให้ได้ เขาคิดพลางเหม่งมองดูยอดสนของหมู่บ้าน หาดเสี้ยวเห็นอยู่ไม่ไกล ดวงอาทิตย์สีแดงเข้มกำลังคล้อยลงเหนือยอดไม้ทางทิศตะวันตก

(นิคม รายวา : คนบนต้นไม้)

ตอบ

20. “บนเนินเขาเตี้ย มีน้ำพุที่ให้น้ำตลอดฤดูกาล ทั้งฤดูร้อน และฤดูหนาว ในขณะที่น้ำไหลผ่านเนินเขาผ่านละเมาะหญ้าแล้วหายไปในทุกที่แห่งหนือหมู่บ้านขึ้นไปนั้น เสียงของมันฟังดูไพเราะยิ่งนัก ชาวบ้านกำลังสร้างสะพานเล็ก ๆ ด้วยหิน ข้ามลำธารแห่งนี้ โดยมีวิศวกรหนุ่มเป็นผู้ควบคุมดูแล ”

ตอบ